

การพัฒนากระบวนการจัดหาทุนความที่ประสิทธิภาพให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา

ร้อยตำรวจโท เทียงธรรม แก้วรักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-14-2049-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

152808881

THE DEVELOPMENT OF RIGHT TO EFFECTIVE COUNSEL ASSIGNMENT
SYSTEM FOR THE ACCUSED AND DEFENDANT IN CRIMINAL CASE

Police Lieutenant Thiengtham Kaewruk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ISBN 974-14-2049-8

491100

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาระบบการจัดการหาหนายความที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้ต้องหา
และจำเลยในคดีอาญา

โดย

ร้อยตำรวจโทเที่ยงธรรม แก้วรักษ์

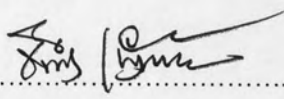
สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

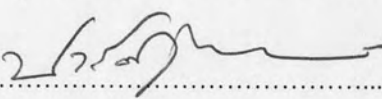
อาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์

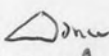
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

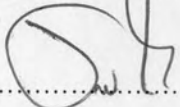

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิตีพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

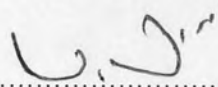
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ธานีศ กศวิทักษ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ทองใบ ทองเปาค์)

เที่ยงธรรม แก้วรักษ์, ร.ต.ท. : การพัฒนาระบบการจัดหาทนายความที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา. (THE DEVELOPMENT OF RIGHT TO EFFECTIVE COUNSEL ASSIGNMENT SYSTEM FOR THE ACCUSED AND DEFENDANT IN CRIMINAL CASE) อ. ที่ปรึกษา : ดร.ปาริณา ศรีวนิชย์, 181 หน้า. ISBN 974-14-2049-8.

การจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 และมาตรา 173 ในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นเพียงการปฏิบัติให้ครบขั้นตอนและรูปแบบที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น หากได้มีการปฏิบัติที่คำนึงถึงหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยเกี่ยวกับเรื่องสิทธิการมีทนายความที่มีประสิทธิภาพแต่อย่างไรไม่ เนื่องจากไม่มีการบัญญัติกฎหมายรับรองเรื่องประสิทธิภาพของผู้ที่จะเป็นทนายความในการร่วมฟังการสอบสวน หรือแต่งตั้งให้แก่จำเลยในชั้นพิจารณาของศาลในทุกระดับชั้นแต่ประการใด นอกจากนี้ ยังไม่มีหลักการประกันคุณภาพการปฏิบัติงานของทนายความอาสา หรือทนายความขอแรงที่พนักงานสอบสวนหรือศาลจัดตั้งแล้วแต่กรณี รวมถึงคุณสมบัติของทนายความ ระบบการคัดเลือกทนายความ ค่าตอบแทนของทนายความ ที่ไม่คำนึงถึงประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของทนายความ รวมถึงไม่มีหลักประกันในการพัฒนาทนายความ และการควบคุมจริยธรรมและหลักวิชาชีพนักกฎหมาย อันเป็นการส่งเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่ของทนายความมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

จากการศึกษาระบบการจัดหาทนายความของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษพบว่า มีหลักการที่สำคัญ กล่าวคือ นอกจากรัฐต้องจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลยแล้ว การจัดหาทนายความในกรณีดังกล่าวจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพด้วย แต่รัฐมีข้อจำกัดในการจัดสรรและกระจายทรัพยากรของชาติที่มีจำกัด การช่วยเหลือให้บริการทางกฎหมาย จึงต้องมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นจะต้องเป็นผู้ยากจนไม่สามารถจัดหาทนายความได้ด้วยตนเอง เป็นสำคัญ ในสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนาเรื่องสิทธิการมีทนายความที่มีประสิทธิภาพมาช้านาน อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญของการแก้ไขเพิ่มเติม ที่ 6 (Sixth Amendment) ซึ่งมีการกำหนดเรื่องประสิทธิภาพของทนายความไว้ด้วยตามตัวแบบกฎเกณฑ์ว่าด้วยจริยธรรมและมาตรฐานความประพฤติวิชาชีพนักกฎหมายของสมาคมเนติบัณฑิตอเมริกัน (ABA Model Rule) ประกอบรายงานการศึกษาเรื่องระบบการจัดหาทนายความที่มีประสิทธิภาพโดยกระทรวงยุติธรรม สหรัฐอเมริกาด้วย

การนำแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของทนายความ (Effective Counsel) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่เรื่องคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นทนายความ คุณภาพของการปฏิบัติงานของทนายความ ระบบทนายจำเลยสาธารณะ (Public Defender) ด้วแบบจริยธรรมและมาตรฐานความประพฤตินักวิชาชีพกฎหมาย (Code of Professional Conduct) และด้วแบบในการพัฒนาและฝึกอบรมทนายความให้มีประสิทธิภาพ เพื่อมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสังคมไทย จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นในการที่จะทำ ให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยในการมีทนายความสัมฤทธิ์ผลทั้งในรูปแบบและเนื้อหาอย่างแท้จริง ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอไว้แล้วในบทสรุปและข้อเสนอแนะของวิทยานิพนธ์นี้

สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิติศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4686246034 : MAJOR LAW

KEY WORD : DEVELOPMENT , RIGHT TO EFFECTIVE , ASSIGNMENT SYSTEM ,
ACCUSED , DEFENDANT , CRIMINAL CASE

THIENGTHAM KAEWRUK, POL.LT : THE DEVELOPMENT OF RIGHT TO
EFFECTIVE COUNSEL ASSIGNMENT SYSTEM FOR THE ACCUSED AND
DEFENDANT IN CRIMINAL CASE . THESIS ADVISOR : PALENA SRIVANIT ,
S.J.D., 181 pp. ISBN 974-14-2049-8.

The defense counsel provided to the accused and defendant under article 134/1 and 173 of the Criminal Procedure Code (CPC) can be classified merely as procedural action done by the court and judicial police regardless the actual concern of right to counsel which includes the right to effective counsel. It could be said that , at present , the doctrine of right to effective counsel has yet been adopted into the CPC both in judicial police investigation process and in the court trial. In addition, there is no measure to guarantee the effective performance of the defense counsel either who attends during the police interrogation or who acts as the defense counsel during trial. Moreover, there still are other problems relating to the defense counsel such as quality of the defense counsel, selection and assignment system, and payment rate, which are not based on experience and expertise of each assigned lawyer. Finally, there is no sufficient measure to develop the lawyer ethics ideal and legal professional which will support and facilitate the effectiveness of defense counsel performance.

In the United States and United Kingdom, the right to effective counsel is essential to protect the defendant in criminal case. The indigent status is a pre-requisite condition to get the legal service assistance. The state must provide the legal assistance to the accused and defendant who are indigent and cannot afford attorney themselves. Right to effective counsel has been gradually developed under the right to counsel under the Sixth Amendment to the United States Constitution. This doctrine – right to effective counsel - has been collaborated and substantiated with the Professional Code of Conduct proposed by American Bar Association or ABA Model which aims to champion the effective performance of the defense counsel. Furthermore, the United States Department of Justice (DoJ) has deliberately studied and given the guideline to develop public defense by including and emphasizing an ABA Model right to effective counsel as well.

The study of the development of right to effective counsel, qualification of lawyer, performance measuring standard, public defender idea, ABA Code of Professional Conduct and the model to enhance the defense counsel performance to apply to the Thai society is inherently essential for the success to guarantee the right to counsel under the CPC. This research aims at to study those rules so that the doctrine of right to effective counsel becomes true not only in according with the procedure process, but also the substantive law, which some proposals have been elaborated in the final part of this thesis.

Field of study LAWS

Academic year 2006

Student's signature.....

Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ปาริณา ศรีวินิชย์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยได้ให้คำแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนจนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้ได้สำเร็จลุล่วง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ซึ่งกรุณามาเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ธานิส เกศวพิทักษ์ อาจารย์ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ อีกทั้งอาจารย์ทองใบ ทองเปาะ ซึ่งได้ให้ข้อมูลและคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ อีกทั้งได้กรุณาใช้เวลามาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณ คุณสุรางคณา แก้วจางค์ หัวหน้างานเก่า และ พันตำรวจโทศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ ที่ได้ให้กำลังใจและได้ให้ความสนับสนุนด้วยดีต่อผู้เขียนตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณจอมพล พิทักษ์สันติโยธิน ที่ได้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ ร้อยตำรวจโทวิระวัฒน์ วราพันธ์ และร้อยตำรวจโทชนเทพ กองชุมพล ที่ได้ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในเรื่องการจัดพิมพ์เอกสาร และขอขอบคุณ สิบตำรวจตรี นพรัตน์ วงษ์จีน ที่ได้ให้การสนับสนุนในเรื่องการจัดส่งเอกสาร

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่ผู้เขียน

สุดท้ายนี้หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้เขียนขอขอบคุณความคิดนี้ให้แก่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณข้างต้นทุกท่าน แต่ถ้าวิทยานิพนธ์มีข้อผิดพลาดประการใด ๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4 วิธีการศึกษา.....	3
1.5 สมมติฐานการศึกษา.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 บทบาทของทนายความและสิทธิการมีทนายความของผู้ต้องหา และจำเลย ในคดีอาญาของประเทศไทย.....	4
2.1 บทบาทของทนายความในกระบวนการยุติธรรม.....	4
2.1.1 บทบาทของทนายความในกระบวนการยุติธรรมของ ระบบประมวลกฎหมาย.....	5
2.1.2 บทบาทของทนายความในกระบวนการยุติธรรมของระบบ กฎหมายจารีตประเพณี.....	7
2.1.3 บทบาทของทนายความในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย.....	12
2.2 สิทธิการมีทนายความของผู้ต้องหาและจำเลยในการดำเนินคดีอาญา.....	14
2.2.1 สิทธิการมีทนายความในฐานะเป็นหลักสิทธิมนุษยชน ระหว่างประเทศ.....	14
2.2.2 มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรม ทางอาญา(United Nations standards on Criminal Justice).....	17

2.2.3	สิทธิในการมีทนายความตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.....	19
2.2.4	สิทธิในการมีทนายความตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา.....	20
	1. สิทธิของผู้ต้องหาในการมีทนายความให้ความช่วยเหลือ ในชั้นสอบสวน.....	21
	2. สิทธิของจำเลยในการมีทนายความในการให้ความช่วยเหลือ ในชั้นศาล.....	24
2.3	รูปแบบการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา ของประเทศไทย.....	26
	2.3.1 รูปแบบการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน.....	26
	2.3.2 รูปแบบการจัดหาทนายความให้แก่จำเลยในชั้นศาล.....	31
บทที่ 3	ปัญหาของระบบการจัดหาทนายความให้กับผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาของ ประเทศไทย.....	34
3.1	ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพของระบบทนายความที่รัฐจัดให้ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา.....	34
	3.1.1 ปัญหาความชัดเจนของข้อกำหนดในกฎหมายกับความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ.....	34
	3.1.2 ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพของระบบทนายความอาสาที่รัฐจัดหาให้แก่ ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน.....	35
	1. ปัญหาคุณสมบัติของทนายความอาสา.....	35
	2. ปัญหาการคัดเลือกทนายความอาสา.....	37
	3. ปัญหาค่าตอบแทนของทนายความอาสา.....	38
	3.1.3 ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพของระบบทนายความขอแรงที่ศาล จัดหาให้แก่จำเลยในชั้นการพิจารณาคดีของศาล.....	39
	1. ปัญหาคุณสมบัติของทนายความขอแรง.....	39
	2. กระบวนการแต่งตั้งทนายความขอแรง.....	43
	3. ปัญหาค่าตอบแทนของทนายความขอแรง.....	45
3.2	จำนวนทนายความ.....	46

3.3 อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความขอแรง.....	48
3.4 ปัญหาด้านการพิจารณาคดีมรยาททนายความ.....	48
3.5 ทักษะของจำเลยที่มีต่อทนายความที่รัฐจัดหาให้.....	49
3.6 ทักษะคดีของประชาชนที่มีต่อทนายความอาสา.....	50
3.7 ความร่วมมือขององค์กรที่เกี่ยวข้อง.....	50
3.8 ความไม่ครอบคลุมของบทบัญญัติของกฎหมาย	51
3.8.1 ไม่มีบทบัญญัติเรื่องประสิทธิภาพของทนายความ.....	51
3.8.2 ปัญหาสิทธิในการมีทนายความในชั้นอุทธรณ์และฎีกา	52
บทที่ 4 การให้ความช่วยเหลือทางด้านทนายความในคดีอาญาของต่างประเทศและ	
แนวความคิดเรื่องการมีทนายความที่มีประสิทธิภาพในต่างประเทศ.....	54
4.1 การให้ความช่วยเหลือทางด้านทนายความในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	54
4.1.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการมีทนายความและ	
การควบคุมคุณภาพทนายความ.....	54
4.1.2 รูปแบบการช่วยเหลือด้านทนายความของสหรัฐในปัจจุบัน.....	60
4.1.3 ข้อจำกัดบางประการในการแต่งตั้งทนายความ.....	62
4.1.4 หลักการเรื่องสิทธิการมีทนายความที่มีประสิทธิภาพ	
(Right to effective counsel).....	71
1. องค์กรประกอบเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยบกพร่อง.....	72
2. องค์กรประกอบเรื่องความเสียหาย.....	75
4.1.5 มาตรการหรือข้อเสนอเกี่ยวกับหลักการประเมินประสิทธิภาพ	
ของทนายความจำเลย.....	76
4.1.6 ปัญหาและอุปสรรคของระบบการจัดหาทนายความ	
ของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	77
4.2 การให้ความช่วยเหลือทางด้านทนายความในคดีอาญาของประเทศอังกฤษ.....	79
4.2.1 ความเป็นมาของการให้ความช่วยเหลือด้านทนายความ.....	79
1. ทนายความที่ศาลตั้ง.....	80
2. จัดหาทนายความให้โดยหักค่าใช้จ่ายจากกองทุนช่วยเหลือ	
ประชาชนทางกฎหมาย.....	81
3. จัดให้มีระบบ Public Defender และทนายความที่จ้างโดยสัญญาจ้าง...83	

4.2.2 รูปแบบของทนายความ.....	85
1. ทนายความสัญญาจ้าง (Contracting).....	85
2. ทนายความที่มาจาก Public Defender.....	85
3. ทนายความเอกชน.....	85
4.2.3 การจัดการบริการทางด้านกฎหมายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย.....	85
1. ผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย.....	85
2. การยื่นคำขอ.....	86
3. หน้าที่ของทนายความที่ให้ความช่วยเหลือ.....	87
4. รูปแบบของการให้ความช่วยเหลือด้านทนายความของ ประเทศอังกฤษ.....	88
4.2.4 ประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือด้านทนายความ ในประเทศอังกฤษ.....	89
1. การช่วยเหลือโดยทนายความเอกชน.....	89
2. การช่วยเหลือโดยทนายความของรัฐ.....	90
บทที่ 5 การพัฒนาประสิทธิภาพของทนายความจำเลย กรณีศึกษา :	
ตัวแบบของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	95
5.1 ตัวแบบกฎเกณฑ์ว่าด้วยจริยธรรมและมาตรฐานความประพฤติวิชาชีพ นักกฎหมายของสมาคมเนติบัณฑิตอเมริกา (ABA MODEL RULE).....	95
5.1.1 หน้าที่ของทนายความในฐานะผู้ให้คำปรึกษา และฐานะทนายความ ผู้แก้ต่างคดี.....	96
5.1.2 หน้าที่ของทนายความในการให้บริการสาธารณะ.....	97
5.1.3 หน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม.....	98
5.1.4 หน้าที่ในการควบคุมความประพฤติของนักกฎหมายด้วยกัน.....	99
5.1.5 ขอบเขตการบังคับใช้ของกฎเกณฑ์ ABA.....	99
5.2 มาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงานในการให้บริการทางกฎหมายแก่จำเลยที่ยากจน (Standard for Indigent Defense System).....	100
5.2.1 หลักการบริหารและมาตรฐานในการให้บริการทางกฎหมาย.....	102
5.2.2 ขอบเขตการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย.....	103

1. คำแนะนำในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหา หรือจำเลยเบื้องต้น.....	103
2. ประเภทคดีที่จะให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย.....	104
3. การช่วยเหลือทางกฎหมายจะต้องรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้.....	105
4. จะต้องไม่มีการขัดกันของผลประโยชน์.....	105
5.2.3 แผนงานในการให้บริการทางกฎหมาย.....	107
1. รัฐจะต้องเขียนแผนการปฏิบัติงานการให้บริการ ทางกฎหมาย.....	107
2. กำหนดหลักประกันความเป็นอิสระของทนายความจำเลย.....	108
3. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ทนายความ (Facilities).....	109
4. ระบบการสนับสนุนการทำงานของทนายความ (Support Services)....	109
5. การประเมินคุณภาพของระบบการสนับสนุนการทำงาน ของทนายความ.....	110
6. แผนการฝึกอบรมทนายความจำเลย (Training).....	110
7. การควบคุมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของทนายความจำเลย (Supervision).....	111
8. การจัดให้มีการประกันความเสียหาย (Insurance).....	114
9. ระบบการบริหารงานทางคดี (Management System)	115
5.2.4 ตัวแบบมาตรฐานในการฝึกหัดและพัฒนาทนายความ.....	115

บทที่ 6 แนวทางการพัฒนาระบบการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา ของประเทศไทย.....	119
6.1 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับผู้ที่จะประกอบวิชาชีพทนายความ.....	119
6.1.1 คุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบวิชาชีพทนายความ.....	119
6.1.2 พัฒนาระบบการฝึกอบรมผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	120
6.1.3 การกำหนดคุณสมบัติของทนายความอาสาและทนายความขอแรง.....	122
6.2 พิจารณาทบทวนแก้ไขกฎหมาย : กำหนดข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือ.....	124

6.3 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดค่าตอบแทนการปฏิบัติงานของทนายความอาสา และทนายความขอแรง.....	127
6.4 การทบทวนเกี่ยวกับองค์การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพทนายความ.....	128
6.5 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับข้อกำหนดเรื่อง ประสิทธิภาพของทนายความ	131
บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	135
รายการอ้างอิง.....	139
ภาคผนวก.....	143
ผนวก ก.....	144
ผนวก ข.....	146
ผนวก ค.....	172
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	181